

V Bruselu dne 3.12.2013
COM(2013) 855 final

ZPRÁVA KOMISE

Třináctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny

{SWD(2013) 491 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Třináctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny

1. ÚVOD

Rada dne 9. července 2013 rozhodla, že Lotyšsko splňuje nezbytné podmínky pro přijetí eura¹. Lotyšsko přijme euro ke dni 1. ledna 2014 („den zavedení eura“), čímž se celkový počet členských států, které euro přijaly, zvýší na osmnáct. Přepočítací koeficient mezi lotyšským latem a eurem byl neodvolatelně stanoven na 0,702804 lotyšských latů za 1 euro².

Praktické přípravy na zavedení eura vstoupily do závěrečné fáze. Eurobankovky a euromince získají postavení zákonného platidla dnem přijetí eura (scénář přechodu na euro nazývaný „velký třesk“). V návaznosti na první zvláštní zprávu Komise o praktických přípravách Lotyšska na zavedení eura³ hodnotí tato zpráva další pokrok, jehož bylo dosaženo do konce října 2013. Zaměřuje se především na přípravy na zavedení eurohotovosti, opatření na ochranu spotřebitelů v období přechodu na euro, jako je kampaň „Poctivý subjekt zavádějící euro“, a komunikační kampaň.

Pracovní dokument útvarů Komise přiložený k této zprávě poskytuje podrobné informace o přípravách na zavedení eura v ostatních členských státech, které společnou měnu dosud nepřijaly a které nemají právní výjimku.

2. SOUČASNÝ STAV PŘÍPRAV NA ZAVEDENÍ EURA V LOTYŠSKU

Od poslední zprávy Komise dosáhly lotyšské orgány a příslušné zúčastněné strany celkově významného pokroku v přípravách hladkého a úspěšného přechodu na euro.

2.1. Organizace přechodu, úpravy právního systému a přípravy veřejného sektoru

Poslední aktualizace lotyšského národního plánu přechodu na euro ze dne 19. září 2012 byla provedena dne 4. dubna 2013. V oblasti úprav právního systému s ohledem na euro došlo k dalšímu pokroku díky přijetí změn 113 právních předpisů lotyšským parlamentem dne 19. září 2013. Na změnách nařízení vlády a obecních vyhlášek se nadále pracuje. Konverze systémů informačních technologií pokračuje podle plánu. Byl vytvořen registr rizik v oblasti informačních technologií, který obsahuje seznam informačních systémů veřejné správy zásadního významu.

2.2. Přípravy na zavedení eurohotovosti

K přechodu na euro je třeba **400 milionů euromincí** s lotyšskou národní stranou a **110 milionů eurobankovek** různých nominálních hodnot. Ražba mincí v mincovně Staatliche Münzen Baden-Württemberg (Stuttgart, Německo) byla zahájena v červenci 2013. Eurobankovky zapůjčila Deutsche Bundesbank.

¹ Rozhodnutí Rady 2013/387/EU ze dne 9. července 2013 o přijetí eura Lotyšskem ke dni 1. ledna 2014 (Úř. věst. L 195, 18.7.2013, s. 24).

² Nařízení Rady (EU) č. 870/2013 ze dne 9. července 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 2866/98, pokud jde o přepočítací koeficient eura pro Lotyšsko (Úř. věst. L 243, 12.9.2013, s. 1).

³ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Dvanáctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny ze dne 23. července 2013, COM(2013) 540 final.

Předzásobení úvěrových institucí má být zahájeno 1. listopadu 2013. **Standardní druhotné předzásobení** velkých zákazníků komerčních bank začne 10. prosince 2013 a menším firemním zákazníkům, kteří využívají **zjednodušeného druhotného předzásobení**, bude eurohotovost poskytnuta počínaje dnem 27. prosince 2013. Poštovní úřady obdrží eurohotovost prostřednictvím druhotného předzásobení bankou Citadele. Přesné částky nutné pro předzásobení a druhotné předzásobení ještě nejsou známy, neboť banky mohou žádosti podávat až do 1. listopadu 2013. Podle odhadů bude předzásobení a druhotné předzásobení představovat asi 25 milionů eurobankovek a zhruba 192 milionů euromincí různých nominálních hodnot.

Ke dni 10. prosince 2013 bude k dispozici 800 000 **startovacích sad** pro širokou veřejnost, a to v 339 pobočkách komerčních bank, na 302 poštovních úřadech a v pobočkách lotyšské národní banky Latvijas Banka. Startovací sady balené v plastových sáčcích budou obsahovat lotyšské euromince všech nominálních hodnot (v celkové hodnotě 14,23 EUR). Předběžná poptávka po startovacích sadách je již nyní velká (je objednáno zhruba 720 000 sad). Aby se zajistilo dostatečné rozšíření do domácností a zabránilo hromadění, lze prodávat nejvýše pět startovacích sad na osobu. Dále bude od 10. prosince 2013 k dispozici 70 000 **zvláštních sad pro maloobchodní prodejce** (v hodnotě 200 EUR). Avšak vzhledem k tomu, že 200 EUR představuje pro menší lotyšské podniky poměrně značnou sumu, je možné, že drobní prodejci získají potřebné euromince na den zavedení eura zakoupením několika „obyčejných“ startovacích sad. Proto by lotyšská národní banka měla poptávku po startovacích sadách pečlivě sledovat. Zahraniční sběratelé a firmy zabývající se prodejem mincí budou moci zbývajících startovací sady a lotyšské euromince nakupovat až po 1. lednu 2014. Budou vyrobeny zvláštní sběratelské sady mincí: 30 000 sad mincí v kvalitě RL (ražební lesk) a 5 000 sad ve špičkové kvalitě *proof*, tj. mince ražené zvláštním postupem. Datem emise bude u obou sad 1. leden 2014.

V kontextu zvýšeného bezpečnostního rizika byl vypracován bezpečnostní akční plán, jenž stanoví opatření ke zvýšení bezpečnosti přepravy společnostmi pro převoz hotovosti během přechodu na euro. Byl též vytvořen zvláštní akční plán pro řešení případných nepříznivých povětrnostních podmínek.

Objem latové hotovosti v oběhu se od začátku roku snížil, ale čísla jsou stále vysoká. Dne 30. září 2013 byla hodnota latových bankovek a mincí, které mají být staženy z oběhu, 971 milionů LVL. Likvidace latových mincí začala dne 5. září 2013. V zájmu snížení latové hotovosti přede dnem zavedení eura nabízí některé banky od října 2013 možnost bezplatného vložení latových mincí na spořicí účty. Lotyšská národní banka navíc umožňuje neomezenou a bezplatnou výměnu latových mincí za latové bankovky. Komerční banky zintenzivnily propagaci bezhotovostních plateb u klientů. K iniciativě se připojili také velcí prodejci potravin. S cílem snížit přede dnem zavedení eura počet latových bankovek s vysokou hodnotou, které jsou v oběhu, jsou společnosti a podniky zabývající se převodem hotovosti vybízeny k tomu, aby neobjednávaly bankovky s vysokou nominální hodnotou. S ohledem na význam hotovosti jako platebního prostředku a jako uchovatele hodnoty v Lotyšsku je obzvláště důležité, aby tato opatření v nadcházejících týdnech pokračovala a pokud možno se ještě posílila.

Během přechodu na euro budou muset komerční banky a poštovní úřady pracovat s mimořádně vysokým objemem hotovosti. Aby se usnadnila logistika stahování latových mincí, budou mít společnosti pro přepravu hotovosti a komerční banky k dispozici standardní mobilní kontejnery na shromažďování, skladování a přepravu mincí.

Počínaje dnem zavedení eura bude lotyšská národní banka směňovat na euro neomezené množství latů, a to po neomezenou dobu a bez poplatku. Pobočky lotyšské národní banky

budou mít 1. ledna 2014 otevřeno, aby mohly provádět výměnu hotovosti pro širokou veřejnost.

V **bankovním sektoru Lotyšska** působí 25 bank s 371 pobočkami, z čehož 19 bank s 321 pobočkami poskytuje pokladní služby. Komerční banky budou poskytovat neomezené služby výměny hotovosti bez poplatku šest měsíců po dni zavedení eura. Pro usnadnění procesu některé banky v posledních týdnech roku prodlouží pracovní dobu. Čtyři největší banky (149 poboček) budou mít otevřeno i 30. prosince 2013, kdy je v Lotyšsku zavírací den. Dne 31. prosince 2013 bude otevřeno všech 96 poboček dvou největších bank, a to se zkrácenou pracovní dobou. Dne 1. ledna 2014 bude v odpoledních hodinách otevřeno 22 poboček tří největších bank. Několik bank nasadí během období dvojího oběživa (v prvních dvou týdnech měsíce ledna 2014) v pobočkách více zaměstnanců (jednoho až dva pracovníky na pobočku) na hotovostní operace. Maloobchodům a dalším firemním zákazníkům se budou aktivně poskytovat služby shromažďování hotovosti. V pobočkách se nyní upravují kapacity pro přepočítávání a skladování hotovosti.

Do **bankomatů** bude eurohotovost navážena především v posledních dnech prosince 2013. Celých 99,8 % z 1 061 bankomatů v Lotyšsku začne vydávat eurobankovky během prvních 30 minut dne 1. ledna 2014. Bankomaty, které nemohou být včas připraveny, by měly být vyřazeny z provozu. Do bankomatů se budou navážet zejména bankovky v nominální hodnotě 10, 20 a 50 EUR. Bankovky v hodnotě 5 EUR budou od 1. ledna 2014 k dispozici v 242 bankomatech a od 15. ledna 2014 v dalších 460 bankomatech. Použití bankovek především nižší nominální hodnoty v bankomatech je osvědčeným postupem, který má snížit riziko, že maloobchodníkům rychle dojde eurohotovost na vrácení. Bankám bylo rovněž doporučeno, aby v prvních týdnech po zavedení eura na přepážkách nevydávaly bankovky vysoké hodnoty. Terminály v místě prodeje přejdou na euro okamžitě dne 1. ledna 2014. Zákazníci bank se vybízejí k častějšímu používání elektronických plateb, zejména v prvních dnech po dni zavedení eura. Celkem 99,3 % pokladních terminálů je již kompatibilních s jednotnou oblastí pro platby v eurech (SEPA). Přizpůsobení bankovních systémů informačních technologií stále probíhá; závěrečné testování je naplánováno na konec listopadu / začátek prosince 2013.

Lotyšská národní banka spolu s Lotyšskou zaměstnaneckou federací nabízí od konce září 2013 **školení** pro pracovníky manipulující s hotovostí a účetní, a to obecně o eurohotovosti i konkrétně o bezpečnostních prvcích. Tato školení, která by do konce listopadu 2013 měla proběhnout ve 26 městech ze všech regionů, navštěvují zejména maloobchodníci a zaměstnanci pošty („školení školitelů“). Zaměstnanci bank dostali od svých zaměstnavatelů zvláštní školení o obecných zásadách zavedení eura a jeho důsledcích pro bankovní služby, jakož i o dostupnosti bankovních služeb kolem dne zavedení eura.

S cílem zlepšit dostupnost služeb výměny hotovosti zejména ve venkovských oblastech bude při výměně hotovosti hrát aktivní roli **lotyšská pošta** (Latvijās Pasts). Počínaje dnem zavedení eura budou pro širokou veřejnost otevřeny směnárny hotovosti na 302 poštovních úřadech, a to po dobu tří měsíců (s možným prodloužením o další tři měsíce). Dne 1. ledna 2014 pošty otevřeny nebudou, otevřou však výjimečně v sobotu (4. ledna 2014).

Přípravy na výměnu hotovostního oběživa jsou v pokročilé fázi. Poptávka po startovacích sadách je již nyní vysoká a lotyšská národní banka by ji měla pečlivě sledovat.

S ohledem na význam hotovosti jako platebního prostředku i jako uchovatele hodnoty v Lotyšsku je obzvláště důležité, aby opatření pro snížení objemu hotovosti v oběhu pokračovala a přede dnem zavedení eura ještě posílila, je-li to možné. Banky by měly

zvážit, zda nenabídnou klientům bezplatnou výměnu latových mincí za latové bankovky. Je potěšující, že 99,8 % bankomatů začne vydávat eurobankovky během prvních 30 minut dne 1. ledna 2014. Bankomaty, které nemohou být včas připraveny, by měly být vyřazeny z provozu. Použití bankovek především nižší nominální hodnoty v bankomatech je osvědčeným postupem vzhledem k tomu, že maloobchodníci jsou již ode dne zavedení eura povinni vracet zákazníkům pouze eura. Banky a poštovní úřady by rovněž neměly v týdnech přede dnem zavedení eura a po něm na přepážkách vydávat bankovky s vysokou nominální hodnotou.

Banky i lotyšská pošta by se měly pečlivě připravit na podstatně zvýšenou pracovní zátěž a mnohem vyšší počet klientů v prvních lednových dnech roku 2014.

2.3. Předcházení podvodným praktikám a nesprávnému vnímání vývoje cen ze strany občanů

Veřejnost se v Lotyšsku obává možného dopadu zavedení eura na ceny (viz oddíl 3 níže). Je proto obzvláště důležité, aby lotyšské orgány přijaly veškerá potřebná opatření s cílem zabránit podvodným praktikám a korigovat nesprávné vnímání vývoje cen.

Společnost „Aptauju centrs“ od ledna 2013 sleduje ceny 120 položek často kupovaného zboží a služeb v nejoblíbenějších prodejních místech v sedmi největších městech Lotyšska. Mezi sledované služby patří ty, u kterých je na základě zkušeností z předchozích přechodů na euro největší pravděpodobnost zvýšení cen v důsledku zavedení eura, jako například kadeřnictví, restaurace a kavárny nebo autoopravny. Výsledky tohoto sledování jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách ministerstva hospodářství a na stránkách věnovaných přechodu na euro. Ceny se celkově jeví být stabilní. Od března do konce září 2013 se ceny 86,53 % zboží a služeb nezměnily, u 7,16 % zboží a služeb se snížily a u 6,51 % sledovaných cen došlo k nárůstu.

Povinné dvojí uvádění cen v lotyšských letech a v eurech bylo zahájeno 1. října 2013 a potrvá do 30. června 2014. Doporučuje se regulačními prostředky zajistit, aby dvojí uvádění cen skončilo do 1. ledna 2015 a toto datum ukončení jasně sdělit veřejnosti, aby mohla v plné míře využít období dvojího uvádění cen a zvykla si na nové cenové relace. Díky tomu si občané snadněji přivyknou na novou měnu.

Dne 12. července 2013 byla zahájena kampaň „Poctivý subjekt zavádějící euro“, která vyzývá firmy (např. maloobchodníky, finanční instituce, internetové obchody) k tomu, aby se zavázaly, že přechodu nezneužijí pro vlastní prospěch, budou dodržovat pravidla pro přechod na euro a poskytnou svým zákazníkům nezbytnou pomoc. Vede ji lotyšské ministerstvo hospodářství a podporuje ji mimo jiné osm obchodních organizací včetně lotyšské obchodní komory a lotyšského sdružení zaměstnavatelů. Účastníci kampaně mají právo používat nálepku se zvláštním logem „Poctivý subjekt zavádějící euro“, která prokazuje jejich účast, a jsou uvedeny na „bílé listině“ na internetových stránkách projektu zavedení eura.

Na konci října 2013 se kampaně „Poctivý subjekt zavádějící euro“ účastnilo přibližně 1 100 společností (přes 9 500 prodejních míst), které spotřebitelům nabízejí zboží či služby. Zapojilo se i pět největších maloobchodních řetězců. Uvedená míra účasti není uspokojivá a stále nedosahuje ani poměrně nízkou cílovou úroveň, kterou stanovily lotyšské orgány (zapojení alespoň 70 % maloobchodů, velkoobchodů a poskytovatelů služeb do 1. ledna 2014, tj. asi 10 000 společností, respektive 30 000 prodejních míst). Lotyšské orgány hodlají ve zbývajících týdnech před zavedením eura výrazně posílit mediální kampaň a informační činnosti na toto téma, k nimž se řadí rozhlasové vysílání, reklama v tištěných médiích i na

internetu, využití sociálních médií a televizní spoty. Je potěšující, že lotyšská obchodní komora je aktivním partnerem, který propaguje kampaň „Poctivý subjekt zavádějící euro“ mezi svými členy. Pro dosažení co nejvyšší účasti do 1. ledna 2014 bude zapotřebí plného nasazení všech příslušných zúčastněných stran. Mělo by se zvážit aktivní využití speciálně vyškolených dobrovolníků, kteří by propagovali účast v kampani při osobních návštěvách v obchodech.

Dodržování požadavků na uvádění cen a jejich přepočítávání (například pravidel pro zaokrouhlování) v období dvojího uvádění i provádění memoranda „Poctivého subjektu zavádějícího euro“ **sleduje** středisko pro ochranu práv spotřebitelů, nevládní organizace chránící práva spotřebitelů, státní potravinářská a veterinární správa a státní daňová správa. Od 1. října 2013 začaly intenzivní kontroly. Po první zvláštní zprávě Evropské komise o praktických přípravách Lotyšska na zavedení eura se celkový počet příslušných inspektorů významně zvýšil (nyní 346 inspektorů). Většina inspektorů sídlí v Rize. Inspektoři z nevládních organizací chránících práva spotřebitelů však jsou rozmístěni ve 20 městech ve všech lotyšských regionech.

V říjnu 2013 bylo provedeno 5 570 kontrol (celkový počet plánovaných kontrol: 36 000). Středisko pro ochranu práv spotřebitelů a sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů vykonaly 3 746 kontrol a porušení zjistily v 1 681 místech prodeje, přičemž většinou (1 082 prodejních míst) se jednalo o nesprávné přepočítání cen na euro. Ve 411 případech nebyly ceny v eurech uvedeny vůbec. Na konci října byla tato porušení již napravena v 1 306 místech prodeje a v 803 případech se tak stalo přímo na místě v přítomnosti inspektora střediska pro ochranu práv spotřebitelů. Při opakovaném či závažném nedodržení požadavků může být uložena pokuta až 500 LVL (711,44 EUR). Středisko pro ochranu práv spotřebitelů doposud zahájilo správní řízení v pěti případech. Státní potravinářská a veterinární správa provedla 1 745 cenových kontrol (porušení zjištěna v 129 místech prodeje) a státní daňová správa vykonala 79 kontrol (porušení zjištěna v sedmi místech prodeje).

Pokud jde o provádění memoranda „Poctivého subjektu zavádějícího euro“, jsou podniky, které prohřešky odhalené inspektory neodstraní, opakovaně porušují požadavky či memorandum nebo používají nekalé obchodní praktiky v souvislosti s uváděním cen, umístěny na veřejně přístupnou „černou listinu“. Společnosti uvedené na „černé listině“ již nemohou být zařazeny na „bílou listinu“ a ztrácí právo používat logo kampaně „Poctivý subjekt zavádějící euro“. Doporučuje se, aby v nadcházejících měsících byly pečlivě sledovány počet a druh porušení s cílem usnadnit přiměřenou reakci na ně, případně včetně výraznějšího informování o realizaci dvojího uvádění či přepočtu cen. S ohledem na stav veřejného mínění (viz oddíl 3 níže) bude navíc rychlá reakce orgánů klíčovým faktorem pro ujištění občanů.

Od 1. října 2013 mohou spotřebitelé podávat středisku pro ochranu práv spotřebitelů stížnosti prostřednictvím zvláštní telefonní linky vyhrazené pro stížnosti, obecné informační linky o euru, e-mailem a poštou. V říjnu středisko obdrželo 180 **stížností spotřebitelů**, z nichž 103 se týkalo zvýšení cen, 31 nesprávného přepočtu cen a 37 chybějícího uvedení ceny v eurech. Stížnosti řeší středisko pro ochranu práv spotřebitelů nebo spolupracující nevládní organizace do 48 hodin po jejich podání. Stížností týkající se možného zvýšení cen v souvislosti se zavedením eura hodnotí lotyšská rada pro hospodářskou soutěž.

Je potěšující, že počet inspektorů zapojených do sledování dvojího uvádění cen a provádění memoranda „Poctivého subjektu zavádějícího euro“ výrazně vzrostl. V případech, kdy podniky nesplňují požadavky na uvádění cen a přepočítávání (např. pravidla pro zaokrouhlování) nebo řádně neprovádějí memorandum „Poctivého subjektu zavádějícího euro“, má zásadní význam pohotová reakce. Mělo by se zajistit,

aby se kontroly k 1. lednu 2014 zintenzivnily.

Míru účasti v kampani „Poctivý subjekt zavádějící euro“ je třeba výrazně zlepšit. Pro dosažení co nejvyšší účasti do 1. ledna 2014 bude zapotřebí plného nasazení všech zúčastněných stran. Mělo by se naplánovat využití speciálně vyškolených dobrovolníků, kteří budou propagovat účast v kampani. Zapojit by se měly i nevládní spotřebitelské organizace, které již sledují správné provádění dvojího uvádění cen a které by při té příležitosti mohly kampaň „Poctivý subjekt zavádějící euro“ propagovat. Do kampaně by se rovněž mělo zapojit všech 119 místních úřadů.

Doporučuje se regulačními prostředky zajistit, aby dvojí uvádění cen skončilo do 1. ledna 2015, a toto datum ukončení jasně sdělit veřejnosti, aby mohla v plné míře využít období dvojího uvádění cen a zvykla si na nové cenové relace. Díky tomu si občané snadněji přivyknou na novou měnu.

2.4. Přípravy na zavedení eura ve venkovských oblastech a přípravy podniků

Vzhledem k tomu, že Lotyši jsou zvyklí platit spíše v hotovosti, bude pro hladký přechod zásadní důkladné plánování a příprava postupů pro přechod na euro ve venkovských oblastech. Bylo zmapováno pokrytí odlehlých oblastí místy pro výběr hotovosti (pošty, pobočky bank, bankomaty) s cílem zajistit, aby byla zařízení pro výměnu latů za eura a sběr starší hotovosti dostupná ve všech oblastech. Kromě toho byl sestaven kontrolní seznam opatření pro přechod na euro s cílem usnadnit sledování situace na úrovni měst a obcí. V listopadu 2013 proběhnou zvláštní komunikační opatření zaměřená na občany a podniky ve venkovských oblastech včetně zranitelných skupin, menšin a rusky mluvící komunity. Lotyšské orgány uspořádaly v roce 2013 více než 160 vzdělávacích akcí o zavedení eura, včetně regionálních fór a odborných seminářů (viz oddíl 3 níže).

Tato opatření by měla během přechodu na euro přinést výsledky, protože vedle médií a internetu představují místní orgány v odlehlých oblastech mnohdy jediný zdroj informací. V závěrečné fázi přechodu na euro by mělo být úplné provádění opatření na seznamu nepřetržitě sledováno.

Nabídka služeb výměny hotovosti ve venkovských oblastech významně zlepší účast lotyšské pošty na této výměně (viz oddíl 2.2 výše). Školení zaměstnanců pošty a doručovatelů (téměř vždy zaměstnanci v přímém kontaktu se zákazníky), která se mimo jiné týkají manipulace s hotovostí a bezpečnostních prvků, začala 1. října 2013 a stále probíhají. Během prvních týdnů po zavedení eura bude pracovníkům pošty pomáhat 50 dalších zaměstnanců. S ohledem na přechod na euro byla posílena bezpečnostní opatření a skladovací a výpočetní zařízení. Lotyšská pošta navíc připravila zvláštní informační opatření týkající se přechodu na euro.

Maloobchody hrají při přechodu na euro významnou úlohu, jelikož zákazníci mají tendenci je využívat jako „minibanky“ k výměně národní měny za eura (zejména není-li poblíž žádná bankovní pobočka). Většina lotyšských maloobchodů včetně řetězců supermarketů se na přechod začala připravovat až po rozhodnutí Rady ze dne 9. července 2013. Kromě zvýšené potřeby hotovosti (viz oddíl 2.2 výše) jsou ústředními prvky pro maloobchodníky dodržování požadavků dvojího uvádění cen a účast v kampani „Poctivý subjekt zavádějící euro“ (viz oddíl 2.3 výše), školení zaměstnanců, úprava zařízení na skladování hotovosti, bezpečnostní opatření a otázky související s informačními technologiemi.

Přípravy velkých prodejců potravin se zdají být v pokročilé fázi. Ke konci října 2013 už většina z nich měla odhady potřeb hotovosti pro druhotné předzásobení a uzavřela smlouvy o druhotném předzásobení s bankami. Hlavní pokladní z každého obchodu se v listopadu 2013

zúčastní školení pořádaného lotyšskou národní bankou (viz oddíl 2.2 výše) a poté budou školit své kolegy v rámci podniku. Školení bude zahrnovat praktický kurz manipulace s hotovostí ve dvou měnách. Informační systémy byly prověřeny a jsou schopny zpracovat platby jak v eurech, tak v lotyšských letech, včetně plateb smíšených. V nutných případech budou instalovány detektory padělaných bankovek. Ke konci října 2013 byla zahájena nabídková řízení týkající se zvýšených bezpečnostních opatření a jednání se společnostmi provozujícími přepravu hotovosti. S cílem snížit zatížení pokladních a omezit délku čekání u pokladen se doporučuje přijmout další opatření, například používat samostatné přihrádky na latovou hotovost, aby mohla být přímo a snadno „stažena z oběhu“, ve velkých prodejnách zřídit informační pulty, kde by bylo možné odpovídat na dotazy zákazníků, a najmout dočasné zaměstnance na balení produktů.

I přes dobrou úroveň informací o praktických aspektech přechodu na euro, které jsou dostupné i ve venkovských oblastech, se zdá, že malé prodejny potravin (které mají v Lotyšsku 30% podíl na trhu) jsou na přechod méně připraveny a mají obavy ze souvisejících problémů a nákladů, zejména v období dvojího oběhu. Vzhledem k zvláštnímu významu malých prodejců ve venkovských oblastech se doporučuje, aby se tyto obavy řešily na místní úrovni a ke konci roku se posílila informační opatření.

Přípravy podniků zejména ve venkovských oblastech by měly být pravidelně sledovány a mělo by se zvyšovat povědomí o praktických aspektech přechodu na euro.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat informování seniorů, kteří jsou jen obtížně schopni vycházet z domu. Mohou rovněž potřebovat pomoc s výměnou hotovosti v letech. Sociální pracovníci by měli být proškoleni tak, aby byli schopni zodpovídat základní dotazy týkající se přechodu na euro.

3. KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI A VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

Po rozhodnutí Rady ze dne 9. července 2013 zahájily lotyšské orgány intenzivní fázi provádění komunikačních činností v souvislosti s přechodem na euro.

Komunikační kampaň, kterou koordinuje ministerstvo financí, zahrnuje směs komunikačních nástrojů (informační materiály zasílané do domácností, semináře a školení, kampaň v sociálních médiích, televizi a tisku) a zaměřuje se na různé skupiny (např. široká veřejnost, školní děti, zranitelné skupiny, podniky). Doplňkové komunikační činnosti provádí státní kancléřství, ministerstvo hospodářství, lotyšská národní banka, ministerstvo školství a vědy, lotyšské sdružení komerčních bank a další veřejné a soukromé instituce.

Ministerstvo hospodářství v úzké spolupráci s ministerstvem financí provádí kampaň „Poctivý subjekt zavádějící euro“, která reaguje na obavy, že zavedení eura povede ke zvýšení cen.

Mediální kampaň byla zahájena v září 2013 různými televizními spoty, jejichž smyslem bylo zaujmout veřejnost a vysvětlit praktické aspekty přechodu na euro. Kampaň doplňuje reklama v tisku, rozhlasu, na internetu i na venkovních plochách. Při výběru médií se věnuje zvláštní pozornost tomu, aby se informace dostaly k zranitelným skupinám v odlehlých oblastech a k ruský mluvící populaci.

Kampaň „Poctivý subjekt zavádějící euro“ probíhá ve dvou vlnách: první fáze zahájená v září 2013 televizními spoty a reklamou v médiích byla určena k informování podniků a vyzývala je, aby se připojily k memorandu, kdežto druhá fáze od října do prosince má informovat spotřebitele o cílech kampaně a vyzývat je, aby nakupovali v prodejnách místech, která podepsala memorandum, a tudíž se zavázala nezneužít období přechodu ke zvýšení cen.

V září a říjnu se navíc v pěti městech konala „regionální fóra“ pro podniky a občany. Lotyšské konfederace zaměstnavatelů, lotyšská obchodní komora a lotyšské obchodní sdružení uspořádaly workshopy pro podniky, které informovaly o kampani „Poctivý subjekt zavádějící euro“ a zahrnovaly setkání s vládními úředníky a ekonomy. Při té příležitosti se podniky mohly do této iniciativy zapojit. Nejnovější údaje ukazují, že účast podniků by bylo možné dále zlepšovat.

V regionech se konají pravidelné semináře a akce pro podniky, pracovníky manipulující s hotovostí a zranitelné skupiny. Pro informování učitelů a školních dětí distribuovalo ministerstvo školství do všech škol informační brožury pro učitele a vytvořilo komiksy, které se mají zařadit do školních osnov.

Bylo provedeno několik opatření zacílených na zrakově a sluchově postižené. Místní „školitelé“ pro regionální spolky osob se zrakovým postižením byli vyškoleni tak, aby dokázali příslušným skupinám poskytnout další pokyny ohledně vzhledu peněz, bezpečnostních prvků a obecně způsobů výměny. Během příslušných seminářů se distribuovaly „rozlišovače“ peněz, informační materiály v Braillově písmu a zvukové karty.

Zasílání materiálů přímo do domácností se plánuje na listopad 2013. Přípravuje se šest regionálně upravených verzí, jedna pro každý lotyšský region (Kurzeme, Vidzeme, Latgale, Zemgale, Riga) a zvláštní verze v ruštině.

V rámci dohody o partnerství, kterou dne 10. července 2012 podepsaly lotyšské ministerstvo financí a Komise, se uspořádala řada komunikačních činností: konference o přechodu na euro v září 2013, seminář pro lotyšské novináře a putovní výstava o euru. Putovní výstava o euru byla zahájena v září v Rize a do konce roku se představí ve městech Daugavpils a Liepaja. Komise rovněž poskytla lotyšským orgánům různé publikace.

Evropská centrální banka spolupracuje s lotyšskou národní bankou s cílem posílit součinnost a maximalizovat dopad komunikačních kampaní. Na konci října zahájily informační kampaň, která využívá celou řadu nástrojů (reklamy v televizi, tisku, na internetu i na venkovních plochách, jakož i dalších informačních materiálů) a zaměřuje se na vzhled eurobankovek a euromincí, bezpečnostní prvky a základní fakta a data související s přechodem na euro. Dne 25. října 2013 byla v Rize zahájena výstava Evropské centrální banky o euru.

Komise pečlivě sleduje průzkumy veřejného mínění zadávané ministerstvem financí. Poslední známé výsledky (z října 2013) naznačují stabilní, i když nepřilíživě vysokou podporu pro zavedení eura – pro bylo 39 % respondentů (pokles o 1 procentní bod oproti září 2013).

Míra povědomí veřejnosti o otázkách přechodu na euro průběžně roste, přičemž 72 % respondentů se domnívá, že jsou dobře informováni (nárůst o 2 procentní body ve srovnání se zářím a o 10 bodů ve srovnání s dubnem/květnem 2013). Celkem 94 % Lotyšů také ví, že dnem přijetí eura je 1. leden 2014 (+33 procentních bodů oproti dubnu/květnu).

Pro velkou část obyvatel Lotyšska (83 %) však nadále zůstává vážným problémem neodůvodněné zvyšování cen.

Komise provede v Lotyšsku průzkumy veřejného mínění Eurobarometr, a to před obdobím dvojího oběživa, v jeho průběhu i po jeho skončení, počínaje prosincem 2013.

Poslední fáze informační kampaně v Lotyšsku by se měla zaměřit na přetrvávající obavy týkající se zavedení eura a na zvyšování důvěry spotřebitelů. Aby byly odstraněny přetrvávající obavy ze zvyšování cen během přechodu na euro, musí být občané neustále informováni o výsledcích sledování cen a dalších kontrolních činnostech.

